

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Клара Георгиева Докова, д.м.
Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“
Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов” - Варна

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен **„Доктор”** в област на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.4 „Обществено здраве“

Тема на дисертационния труд:

„Детските ясли в подкрепа на родителите за формиране на здравословни навици на детето“

Автор: Диана Нейчева Гроздева - Фотева

Със Заповед No P-102-3255/10.12.2022 г. на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов” – Варна е определено да бъде член на Научно жури, а с Протокол от първото му неприсъствено заседание е определено да представя становище по процедурата за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” на Диана Нейчева Гроздева-Фотева, докторант на самостоятелна подготовка в Докторската програма по „Управление на здравните грижи“ към Медицински Университет „Проф. Д-р П. Стоянов“ – Варна, Факултет „Обществено Здравеопазване“, Катедра „Здравни грижи“, в област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление: 7.4.Обществено здраве.

1. Кратки данни за кариерното развитие на докторанта

След като завършва базовото си висше образование със специалност „Медицинска сестра – детски профил“ в Полувисш медицински институт Варна, през 1990 г., Диана Гроздева продължава устойчиво професионалното си развитие и обучение. През 2000 г. тя придобива магистърска степен по „Административен и здравен мениджмънт“ във Великотърновски университет и втора магистърска степен по „Управление на здравните грижи“, 2013 г. от Медицински университет Варна. В периода между двете магистратури Диана Гроздева получава професионална квалификация „Учител“ в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“ и степен „Специалист“ по специалност „Медицинска сестра“ в Медицински колеж Добрич.

От 1990 до 1996 година работи като медицинска сестра в Отделение за недоносени деца в МБАЛ гр. Добрич, след което заема длъжността преподавател последователно в Медицински колеж гр. Добрич, в Медицински колеж гр. Варна и Медицински Университет-Варна. От 2018 г. Диана Гроздева е асистент в Катедра Здравни грижи на Факултет по обществено здравеопазване, МУ Варна, като част от учебните занятия, които води са свързани с грижи за здравето на децата: Сестрински грижи в педиатрията; Сестрински грижи за родилка и новородено, Сестрински грижи при деца и възрастни с увреждания, Философия и въвеждане в сестринските грижи. Теоретични основи; Практически основи на сестринските грижи; Сестрински грижи при болни с онкологични заболявания; и др.

От 2020 година асистент Гроздева е докторант в самостоятелна форма на обучение в Докторска програма „Управление на здравните грижи“ в Катедра „Здравни грижи“ на ФОЗ, МУ Варна. Има 28 научни публикации. Участва в проекти с образователна насоченост, за усъвършенстване на практическите умения на студенти и с изследователска насоченост, свързани с превенция на СПИН и намаляване на стигмата и дискриминацията към хора, живеещи с HIV/СПИН.

Използва руски език. Член е на Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи, на Българското научно дружество по обществено здраве, БАОЗ и ЕУРНА. Диана Гроздева е изявена творческа личност, с разностранни артистични интереси и способности.

2. Актуалност на тематиката

Темата на дисертационния труд на Диана Гроздева: „Детските ясли в подкрепа на родителите за формиране на здравословни навици на детето“ поставя във фокуса на научното изследване най-голямата ценност за всяко общество – най-малките, децата до 3 години и тяхното здраве, което е от първостепенно значение не само днес, в България, а във всяко време, в световен мащаб.

Вниманието към здравето на децата и ранното детско развитие е водещ приоритет за Световната здравна организация и ЮНЕСКО. То е залегнало в четири от глобалните цели за устойчиво развитие на ООН. В отговор на световните усилия за подобряване здравето на децата, престижното научно списание Lancet регулярно посвещава серия издания на проблема (2007, 2011, 2016, 2021), за да поддържа и стимулира глобалния изследователския интерес към областта.

В този международен контекст темата на дисертационния труд на Диана Гроздева е актуална и значима.

3. Обща характеристика и литературен обзор

Дисертационният труд е представен в общ обем от 182 страници, от които 60 са посветени на преглед на научната литература по изследвания проблем, а приложенията, които включват материали в помощ на професионалната работа на медицинските сестри в детските ясли са представени на тридесет страници. Литературният обзор се основава на 182 източника, от които 99 са на латиница. Книгописът илюстрира широката осведоменост и актуална информираност на автора.

Литературният обзор е много добре структуриран и е сред големите достойнства на дисертационния труд. Той започва с увлекателен и обстоен преглед на историческото развитие на организираната грижа за най-малките деца (до 3 г.), в Европа, света и България, и разкрива личния интерес и задълбоченост на докторантката.

Специално внимание е отдадено на процесите на осигуряване на помощ за семействата при отглеждането на малките деца в нашия регион и град и на ролята на една от най-значимите жени-лидери в общественото здравеопазване във Варна, д-р Головина.

Разгледана е нормативната уредба в нашата страна, която регламентира ключовата роля на медицинската сестра в организираната грижа за децата в България, очертава рамката на отговорностите на членовете на екипа в детските ясли, респективно възможностите на медицинските сестри във взаимодействие със семействата да допринасят за здравното възпитание на децата в детските ясли.

Целта на дисертационния труд е ясно формулирана за проучване на ролята на медицинската сестра в детската ясла за формиране на здравословни навици на децата, съвместно с родителите и към разработване на подходи за подобряване на взаимодействието между медицинската сестра и семейството. Формулирани са шест задачи и четири научни хипотези.

4. Методика на изследването

Чрез собствените проучвания, представени в методиката, докторантката цели: (1) да установи нивото на здравни навици сред децата до 3 год., за да изведе приоритетите в професионалната работа на медицинските сестри в детските ясли и (2) да апробира собствена методика за подобряване на взаимодействието между медицинските сестри и семействата при изграждане на устойчиви, положителни здравни навици у децата.

За целта са използвани разнообразни изследователски методи при провеждане на следните собствени проучвания:

- Срезово проучване на мнението на родителите на 41.6% от децата до 3 години (844 респонденти), посещаващи детски ясли във Варна относно нивото на усвояване на специфичните, съобразени с възрастта, здравни навици;
- Срезово проучване на мнението на една трета (31.5%) от медицинските сестри (49 сестри), работещи в детски ясли във Варна, относно нивото на усвояване на специфичните за възрастта здравни навици на децата до 3 години;
- Интервенция за апробиране на авторска методика за подобряване на ефективността на взаимодействие между медицинската сестра и семейството при изграждане на здравни навици. Методиката включва обучение на родителите на деца от една детска ясла във Варна от медицинските сестри, което създава предпоставки за подобряване на двустранното взаимодействие между здравния специалист и родителите. Проведено е наблюдение на децата, чийто родители са участвали в интервенцията, с цел оценка на промяната в здравните навици на децата. За нуждите на този етап от собствените проучвания, докторантката разработва авторска методика и лист за мониторинг на ефекта от интервенцията. Високо оценявам този експериментален елемент от собствените проучвания.

5. Оценка на резултатите и приносите на дисертационния труд

Резултатите от дисертационния труд и тяхното обсъждане са структурирани съобразно поставените задачи. Представянето им започва с анализ на потребностите и осигуреността с места в детски ясли в шестте региона на планиране и 28-те области в България, въз основа на данни от Националния статистически институт, които разкриват несъответствие между потребностите и осигурените места.

Исходната оценка на здравните навици на децата до три години се базира на достатъчно големи извадки от изследваните популации на родители и медицински сестри, работещи в детските ясли във Варна. Важен е сравнителният анализ между мнението на медицинските сестри и родителите по отношение на здравните навици на децата. Той насочва към разминаванията в оценките между сестри и родители, относно навиците за измиване на лице, ръце, зъби и други важни хигиенни умения, които трябва да се овладеят в тази най-ранна възраст.

Анализът на усилията на здравните професионалисти и родителите за създаване на здравни навици у децата се базира на Теорията на планираното поведение на Айзен и Модела на здравните вярвания.

Собственото проучване на докторантката оценява мнението на двете основни страни: здравни професионалисти и родители относно съвместната им работа в полза на децата, както и потребностите им от допълнително обучение и взаимодействие за постигане на подобри здравни практики от децата. Провокират към размисъл резултатите, които сочат, че повече от половината медицинските сестри не проявяват готовност за съвместна работа с родителите за изграждане на здравни знания у децата и посочват като предпочитани онези форми, които не ги поставят в продължителен пряк контакт с родителите. Тези факти съчетани с интереса към създаване на специализирана професионална методика, разкриват (може би не напълно осъзнавана) потребност от следдипломни форми на повишаване на квалификацията за медицинските сестри, работещи с малки деца, не само в детски ясли.

Високо оценявам решението и усилието на докторантката да разработи методика в помощ на работата на медицинските сестри в детските ясли и фактът, че успява да мотивира за участие в шест месечно наблюдение, здравните професионалисти от една детска ясла с висока посещаемост във Варна. Впечатляващите резултати от интервенцията потвърждават изказаното по-горе предположение за потребност от продължаваща следдипломна квалификация за медицинските сестри.

Резултатите от дисертационния труд имат значителни практико-приложни приноси, както за реалната практика, така и за обучението на бъдещите професионалисти по здравни грижи.

Формулирани са седем извода, които следват логиката на поставените изследователски задачи. На базата на резултатите са изведени препоръки, конкретно адресирани към здравните дирекции на общините, висшите учебни заведения и БАПЗГ.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Във връзка с дисертационния труд докторантката представя три пълнотекстови публикации и едно участие в международен научен форум, които не изчерпват списъка на научните ѝ трудове по темата.

Във всички публикации свързани с дисертационния труд Диана Гроздева е първи или самостоятелен автор, което доказва личното ѝ участие в проведените изследвания, получените резултати и приноси.

7. Автореферат

Авторефератът е изготвен според изискванията и отразява напълно съдържанието на дисертационния труд. Онагледен е добре с таблици и фигури.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд е на актуална тема, научното изследване е изпълнено прецизно с сред голяма извадка, предоставя собствена методика с потенциал да подобри грижата за децата в детските ясли в България.

Дисертацията отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Варна.

Дисертационният труд показва, че Диана Гроздева притежава задълбочени теоретични знания и професионална компетентност, демонстрира умения за самостоятелно провеждане и представяне на резултати от научно изследване.

Гореизложеното ми дава основание убедено да дам *положителна оценка* за представения дисертационен труд и *предлагам на научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“* на Диана Нейчева Гроздева - Фотева в докторска програма по „Управление на здравните грижи“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве.

24.02.2022

Гр. Варна

Доц. Д-р Клара Докова, д.м.